

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 134

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY MORNING, JUNE 8TH, 1932

LETO XXXIV — VOL. XXXIV

Tudi Rockefeller, dolgoten suhač, je nastopil proti prohibiciji

New York, 7. junija. John D. Rockefeller Jr., sin starega Rockefellerja, ki je bil doslej vse svoje življenje privrženec prohibicije, se je "spreobrnil" in nastopil proti 18. amendmentu. V posebnem pismu se je Rockefeller izjavil, da bi morala tako republikanska kot demokratska predsedniška konvencija sprejeti resolucijo, ki zahteva odpravo prohibicije potom odobrenja posameznih držav. "Ko je bil sprejet 18. amendment," piše Rockefeller, "sem jaz kot drugi zagovorniki zmernosti, resno pričakovali, da bo ta postava od naroda z odobravanjem sprejeta. Pričakovali smo dneva, ko bo človeški razum, prost alkohola, uspešnejše deloval za blagor človeštva. Toda vse to se ni zgodilo, in posledice so ravno nasprotno, kot smo pričakovali, in naša dolžnost je sedaj, da delujemo za odpravo te krivične postave. Jaz in moj oče nisva živ dan pokušala še kaplje opojne pijače, in darovala sva stotisoče dolarjev za Anti-saloon ligo. Odsedaj pa bo naša naloga boriti se za pravo zmernost in proti prohibiciji.

Ogled nove cerkve

V nedeljo, 26. junija, se bo vršil prvi ogled nove cerkve sv. Vida v notranjščini. Dela v notranjosti so zadnje čase precej napredovala, in gotovo bodo farani z zanimanjem sledili ogledu. Po ogledu notranjščine nove cerkve sv. Vida se vrši velik farni banket, za katerega dobite vstopnice lahko v sledečih prostorih: North American Bank pa Frank Verbič, Joseph Meglich, Frank Godič, Grdina Hardware, Joseph Grdina, Grdina Furniture Co., John Gornik, International Savings & Loan pri Frances Gerbec, John Bukovnik, Louis Prijatelj, Frank Butala in Anton Anžlovar. Ako kdo izmed trgovcev želi vstopnice, jih lahko dobi v župnišču. Vse vstopnice morajo biti vrnjene do 22. junija, da se bo lahko vedelo za koliko ljudi pripraviti večerjo. Farani so vljudno vabljeni k ogledu in banketu 26. junija.

Smrt mladega rojaka

Po dvanajsturni bolezni, zastupljenju krvi, je preminul Ludvik Kocina, star 22 let. Bil je doma iz Trsta. Tukaj zapušča žalujočo soprogo Ruth, starše: Anton in Terezija Kocina, 3 brate: Anton, Charles in Frank. Pogreb se vrši v petek zjutraj ob devetih iz hiše žalosti na 10603 Way Ave. pod vodstvom Louis L. Ferfolia. Naj bo ohranjen ranjkomu blag spomin, preostalim sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Kljub prepovedi

Dasi je direktor javne varnosti, Merrick, zapovedal policiji, da ne sme razbijati ali odnašati iz prostorov, kjer se je kršila prohibicija, nobenih predmetov pohištva, razven, da v skrajno sumljivem slučaju, lahko policisti razbijajo baro, pa so policisti včeraj odpeljali iz prostorov na 1522 Payne Ave. vso opremo. Policisti jo bodo morali postaviti nazaj, kjer so jo dobili.

Ljudje v parkih

Preteklo nedeljo je bilo v raznih parkih mesta Clevelanda nad 100,000 ljudi, pa tudi dnevno se ljudje radi poslužujejo parkov. Direktor parkov, Matia, pravi, da bo izvršil obširne spremembe v parku za večjo ugodnost ljudi.

V bakrenih rudnikih je znižana plača. Stavkolomci sprejeti s kamenjem

Bisbee, Arizona, 7. junija. Bakreni rudniki Phelps Dodge Corporation so znižali plačo vsem uslužbencem in rudarjem za 10 procentov. V tukajšnjih rudnikih je zaposlenih nekako 1,000 ljudi. Sedanja plača je znašala od \$4.00 do \$4.50 na dan.

Columbus, Ohio, 7. junija. Stavkolomcem v Wolf Run Mine, v Jefferson county, se je posrečilo, da so se prebili skozi točo kamenja, katerega, so metale straže štrajkarjev, do premogovnika, kjer so šli na delo. Štrajk premogarjev v tej okolici traja že nad dva meseca. Tudi pri rudnikih v Unionville v Harrison County, je zapela parna piščalka, znamenje, da se prične z delom, toda na delo ni bilo nobenega premogarja. Stražniki narodne garde, ki so tam postavljeni, so izjavili, da je bilo nad 300 ljudi pripravljenih iti na delo, toda jih je prestrašilo kamenje simpatičarjev štrajka.

Veterani, komunisti, bonus in parada

Washington, 7. junija. Nočjo večer bodo korakali bivši ameriški vojaki, 6000 mož močni, po zgodovinski Pennsylvania Ave., od Bele hiše, kjer živi predsednik, do kapitala, kjer zbruce kongres. Skušali bodo s parado dokazati, da potrebujejo denar. Veterane ne briga prazna vladna blagajna, ne briga jih brezposelnost drugih milijonov, ki niso veterani in ki ne morejo ničesar zahtevati od vlade, ne briga jih dejstvo, da izplačilo \$2,000,000,000 bo povzročilo silne nove davke, oni samo vedo, da nimajo denarja, pa ga zahtevajo od vlade. Policijski načelnik Glassford se je izjavil, da je zvedel, da bodo komunisti motili parado veteranov. Odrejene so obširne obrambne priprave.

90 Sokolov gre

Sinoči je odpotovalo iz Clevelanda 90 čeških Sokolov, ki se bodo udeležili ogromnih sokolskih tekem v Pragi. Clevelandski Sokoli so odpotovali s posebnim vlakom. V New Yorku se pridružijo ostalim sokolskim četam iz Amerike. Nad 2000 čehov-Sokolov odpotuje prihodnji četrtek proti češki.

Darila!

Društvo Slovenski Sokol je darovalo \$8.00, društvo Naprej št. 5 S.N.P.J. mesečni prispevek \$3.10, društvo Cleveland št. 126 S.N.P.J. \$6.00. Ti darovi so za Jugoslov šolo moderne umetnosti SND. V imenu Prosvetnega odbora se iskreno zahvaljujem društvom za dobrovrne prispevke.—John Tavčar, tajnik.

Sinko umrl

Starši Mr. in Mrs. John Kozelj, 715 E. 157th St. žalujejo za zgubo njih štiri dni starega sinčka Louisa, ki je preminul danes zjutraj. Pogreb preskrbi pogrebni zavod Anton Grdina in Sinovi. Naše iskreno sožalje staršem!

Mr. Petrich odpotoval

Začasno je odpotoval iz mesta Mr. Louis Petrich, 19251 Monterey Ave., poznani zavarovalniški zastopnik. Vrnil se bo v Cleveland okoli 14. junija.

Župan v Washingtonu

Župan Ray T. Miller se je odpeljal sinoči v Washington, kjer bo skupno z drugimi župani velikih mest predložil kongresu načrte za odpomoč brezposelnim.

Štiri osebe mrtve, devet jih pogrešajo 16 težko, 20 lahko ranjenih v ognju

Miss Augusta Grill, 45 let stara, in njene sestre Mary Coleman, 60 let stara in Jane Coleman, 55 let stara, so bridko jokale včeraj v uradu policije. Vse tri so bile rešene iz ognja, ki je nastal v Ellington poslopju v torek zjutraj, potem ko je plinova eksplozija skoro porušila poslopje. Jokale so, ker so v ognju izgubile vse svoje življenske prihranke — vsaka je imela čedno svotico prihranjeno, in namesto v banki, je hranila denar pri sebi. Zguba je več tisoč dolarjev, denar je namreč zgorel. Tako se je pritožilo še več oseb, ki so si rešile le golo življenje.

Ognjegasni načelnik Granger se je izjavil, da bo zahteval temeljito preiskavo radi razstrelbe v Ellington poslopju, kjer je stanovalo 200 strank. Vsa znamenja kažejo, da je razstrelba nastala v prostorih American Beauty and Barbershop, na 818 Superior Ave., ki se nahaja v pritličju usodnega poslopja. Da je razstrelba nastala v brivnici je dokazano v tem, ker je le prednjo stran brivnice razstrelba uničila, dočim so bile pri drugih trgovinah v poslopju le šipe razbite.

Razstrelba je bila tako huda, da je ljudi na cesti v bližini poslopja zagnalo navzgor, in da so bile šipe na poslopih na drugi strani cete razbite. Takoj po eksploziji je pa bila videti vsa hiša naenkrat v plamenu, in ko je dospelo 26 ognjegasnih stotnij na lice mesta, so imele vse dovolj opravka, toda tekot štiri ur so ogenj ne samo omejili na prvotno poslopje, pač pa tudi pogasili.

Vse dopoldne in popoldne in pozno v večer v torek so ognjegasci in policija iskali po ruševinah poslopja. Iskanje je imelo dvojni namen: dobiti trupla pogrešanih oseb in če mogoče dognati, kaj je povzročilo razstrelbo. Do opoldne včeraj so prinesli iz kadečih se razvalin štiri trupla, in sicer Mrs. Ana Mitchell, 70 let stara, ki je bila oskrbnica poslopja, C. W. Wer-

ner, stražnik pri National City banki, Miss Cora Stokes, 60 let stara in neka nepoznana oseba. Ognjegasci so prepričani, da je v hiši še več mrtvih trupel.

Lastniki hiše so izjavili, da pogrešajo še najmanj 24 oseb. Pregledali so seznam vseh stanovalcev, prešteli one, ki so pobegnili ob pravem času, toda manjka jih še 24. Računa se, da je več oseb v strašnem ognju tako zgorelo, da se njih identiteta ne bo mogla nikdar dognati.

Iskanje trupel je skrajno težavno. Vse skupaj je masa napol zgorelega zidovja in tramovja, iz katerega se še vedno silno kadi. Tekom pet let Cleveland ni imel tako obsežnega požara, kot je bil sinoči. Povzročena škoda po razstrelbi in ognju se računa najmanj na \$1,000,000. Na hišo samo pride \$500,000, kar je deloma krito z zavarovalnino, potem je pa treba računati opremo šestih trgovin in ves denar, ki se je nahajal v njih, in opremo 200 stanovanj. Mnogi stanovalci so imeli večje svote denarja v svojih sobah.

Vse popoldne in vso noč ter zgodaj danes zjutraj dela 120 mestnih delavcev v ruševinah Ellington poslopja na Superior Ave. in 9. cesti. Še vedno iščejo mrtvece v zgorelem poslopju. Do danes zjutraj do 5. ure je bil položaj sledeč: štiri osebe so dobili mrtve v ruševinah, osem jih je dobilo težke rane, 16 jih je manj ranjenih, devet oseb pa še vedno pogrešajo. Mogoče pa je, da jih še več manjka. Kajti oblasti nimajo drugega na razpolago kot listo najemnikov stanovanj v zgoreli hiši. Ničče ne ve, koliko obiskovalcev so imeli najemniki.

Ob 5. popoldne je prišlo k razvalinam 35 delavcev od policijskega oddelka, ki so začeli iskati v ruševinah, in ob 8. uri zvečer se je tem pridružil 35 nadaljnjih delavcev od oddelka za parke, in ob polnoči jih je prišlo še 50 od oddelka za čiščenje ulic. Policija je potegnila močne

vrvi okoli ruševin, tako da ne more nihče blizu, toda v okolici zre tisoče ljudi, kako delo iskarnja za mrtvimi napreduje.

Kot se je izjavil direktor javne varnosti, Frank J. Merrick, ima policija teorijo, da je poslopje nekdo zažgal. Toda dokazov doslej še nimajo. Trije državni ognjegasni maršali so na delu s preiskavo. Vendar pri tem še vedno iščejo vzroke razstrelbe. Toliko je gotovo, da je morala razstrelba nastati ali v prostori American Beauty Parlor ali pa direktno pod to trgovino. Sedaj pa tudi dvomijo, da bi plin eksploziral. Ognjegasni načelnik Granger je izjavil, da kjer plin eksplozira, se vname samo plin v direktni okolici, toda ognja ni, razven samo tam, kjer je eksploziral. Toda v tem slučaju je pa takoj ko je eksploziral, začelo goreti po čeli hiši.

Oba, direktor Merrick in načelnik Granger, sta izjavila, da takoj ko sta po eksploziji prišla na lice mesta, je močno dišalo po alkoholu. Preiskovalci pravijo, da je moral nekdo v hiši z alkoholom imeti opraviti, toda potrdila te govorice ne morejo dobiti.

Medtem je pa tudi plinova družba upeljala svojo lastno preiskavo. Predsednik družbe se je izjavil, da doslej ni mogel dobiti ničesar, kar bi kazalo na plinovo razstrelbo. Lastnik American Beauty Parlor, Ray Turk, je prišel včeraj na policijo in povedal, da je zaprl brivnico ob 6. uri zvečer v pondeljek. Tedaj ni nič dišalo po plinu. Ko je pa v torek zjutraj prišel na delo, je videl, da je njegova trgovina uničena. Postalo mu je slabo in je šel domov, kjer mu je žena rekla, da ga želi videti ognjegasni maršal Haffner. Turk je izpovedal, da se je nahajal v kleti precej alkohola, katerega so rabili za izdelavo tonike za lase.

Prave škode na poslopju je \$500,000, zavarovalnine pa \$238,000. Alva Bradley, lastnik, je izjavil, da bo dal nemudoma novo poslopje postaviti.

Ako Smith ne more zmagati, bo podpiral Bakerja ali Bulkleya iz Ohio

New York, 7. junija. Zastopniki in prijatelji Al Smitha so danes izjavili, da se bodo borili na konvenciji do zadnjega moža, da priborijo Al Smithu nominacijo demokratske stranke za predsednika. In v slučaju, da Al Smith nikakor ne more prodreti pri nominaciji, tedaj bodo njegovi pristaši vrgli vso svojo silo in moč na Newton D. Bakerja, ali pa na senatorja Robert J. Bulkleya, oba iz Clevelanda. Smith je imel danes s svojimi pristaši "strategično sejo," pri kateri se je posvetovalo, kako ustaviti gibanje, da dobi Franklin D. Roosevelt predsedniško nominacijo. Pri tej seji se je tudi govorilo, kaj naj pristaši Smitha naredijo v slučaju, da vidijo, da Smith ne more prodreti. Pri tem se je dosledno omenjalo ime Bakerja in Bulkleya. Medtem pa ni posebne slege v demokratskem taboru. Shouse, načelnik narodnega odbora demokratske stranke, je očitveno nasproten Rooseveltu in vleče na stran Smitha, radi česar ga je Roosevelt obdolžil, da izrablja svoj urad, kot načelnik eksekutivnega odbora stranke, da škoduje Roosevelt gibanju. Shouse bi bil rad tudi predsednik demokratske konvencije, v čemur mu Roosevelt nasprotuje. Roosevelt se ne boji družega kot Smitha, in Smithovi pristaši so izjavili, da se bodo borili do zadnjega moža, da Smithu priborijo zmago. Roosevelt ima danes 691 kandidatov obljubljenih, da bodo glasovali za njega. Vseh delegatov na predsedniški konvenciji je skupaj 1,154, toda kdor hoče dobiti predsedniško nominacijo, mora dobiti dvetretinsko večino glasov.

Morala: pustite avtomobiliste v miru

Chicago, 7. junija. Dva dečka na južni strani mesta sta se zabavala s tem, da sta lučala sprva male kamenčke proti mimo vozečim avtomobilistom, pozneje pa cele opeke. Poškodovala sta s tem več avtomobilov. Tedaj pa privozi mimo avtomobilist, ki ni poznal šale. Ko je padel prvi kamen v njegov avto, je slednje- ga ustavil in skočil ven ter zgrabil za puško. Z enim strelom je zadel enega izmed pridančev, dočim je drugi pobegnil na policijo, kjer se je pritožil, da je neki mož streljal na njega, ker je mu kamen zagnal v avto. Policija je fanta aretirala, dočim je dotični avtomobilist mirno odpeljal naprej.

Hoover povabljen

Skupina Clevelandčanov se je oglasila včeraj pri predsedniku Hooverju in ga povabila, da se oglaš v Clevelandu med 29. junijem in 6. julijem, ko se bo pelala opera v Clevelandu.

Vdova Potterja

Pri obravnavi proti Hymie Martinu se je onesvestila Mrs. Potter, katerega moža je baje Martin umoril, kot trdi obtožnica.

Rojak Čebren preminul

V Charity bolnici je preminul rojak Frank Čebren, stanujoč na 15823 School Ave. Podrobneje poročamo jutri.

* Italijanski državni proračun izkazuje dve milijardi primanjkljaja.

V republiki Čile je nastala nova revolucija proti stari revoluciji

Santiago, Čile, 7. junija. V južnem delu republike Čile je danes nastala kontra-revolucija proti revoluciji, ki se je pojavila zadnje soboto. Razjarjene množice so se pojavile v mestu, ko je socialistično-radikalna vlada izdala dekret, da se morajo zapreti vsi samostani. Redovnice iz samostanov so bile pregnane in so se morale zateči v privatne hiše. Po vsej južni Čile je zbruhnila proti-revolta, ko se je iz glavnega mesta razglasilo, da je nova revolucijska vlada razpustila kongres. Vojaške čete v mestu Concepcion in mornariške čete v Talcahuano so se izjavile proti socialistični vladi in so potegnile z novimi uporniki. Silni nemiri so se pojavili po ulicah v spopadih med policijo, civilisti in vojaštvom. Medtem pa nova vlada v Santiago že posluje. Pripravlja se za nacionalizacijo ogromnih Sosach nitratnih naprav, v katere so Amerikanci vložili nad \$400,000,000. Vse banke v mestu so zaprte, ko so uradniki bank proglasili štrajk in se izjavili proti novi vladi. Medtem pa je nova vlada tudi razznanila, da ni resnica, da bi zaplenila premoženje tujcemcev, dasi je prvotno to namerala. Socialistična vlada ima zaenkrat dovolj opravka s kontra-revolucijo, ki povsod sili na dan.

Da ne bo zamere

Vsako leto meseca maja in junija graduira iz raznih višjih ali nižjih šol v Clevelandu in v sosednjih mestih več sto slovenskih dijakov in dijakinj, ki so dokončali svoje študije. Iz prijaznosti uredništvo "Ameriške Domovine" priobčuje brezplačno ta imena slovenskih dijakov. Ker pa uredništvo ne dobiva direktno od vodstev vseh šol seznam vseh naših dijakov, pač pa smo v največ slučajih navezani za vir teh imen na angleške časopise, se zgodi večkrat, da je ime tega ali onega mladega Slovenca ali mlade Slovenke izpuščeno v našem poročilu, kajti angleško časopisje v mnogih slučajih tako zverži in pokvari slovensko ime, da je nemogoče dognati, da je dotično ime slovensko. In kakor hitro je kako ime izpuščeno v "Ameriški Domovini," in to ne po naši krivdi, pa vsu je ploha protestov, češ, nalašč niste priobčili imena "našega." Naj bo vendar enkrat za vselej jasno, da uredništvo z največjim veseljem priobčuje vsa imena vseh graduirancev brezplačno, samo če so imena znana uredništvu. Mislimo, da bi bila dolžnost staršev ali graduantov samih, da nam pravočasno sporoče, da so graduirali, kajti uredništvo ne more imeti lastnih reporterjev v vseh 257 clevelandskih višjih šolah.

Veterani na pohodu

Kakih 600 bivših vojakov iz države Ohio, namenjeni v Washington, da zahtevajo izplačilo bonusa, se prevaža od mesta do mesta. Iz Akrona so jih peljali v Youngstown, odtam pa proti pennsylvanski meji. Povsod so dobili jesti in truke na razpolago. Razdelili so se tudi v dve skupini. Ena skupina trdi, da je druga komunistična in neča imeti nobenega opravka z njo. Od Washingtona so še daleč.

* Iz zaporov na Portugalskem je pobegnil bivši predsednik Machado.

Verižne trgovine

Sewell Avery, predsednik Montgomery & Ward verižnih trgovin, je izjavil, da je bila kompanija lansko leto prisiljena zapreti 60 izmed svojih 559 podružnic. Neugodno poslovanje je vzrok. Obenem naznanja glavni verižnih trgovin, da je njegova trdka odpravila oddelek za ženske modne obleke. Skupna svota prodanih predmetov te kompanije v mesecu maju je znašala \$14,172,158, dočim so prodali lansko leto maja meseca blaga za \$18,547,245, in v prvih petih mesecih letošnjega leta so prodali za \$20,000,000 manj blaga kot v prvih petih mesecih lanskega leta.

150 bolnih

Kot smo že včeraj poročali, je zbolelo kakih 40 oseb, ki so uživale jagodov paj. Sedaj se pa poročajo, da je vsega skupaj 160 oseb zbolelo. Paji so bili narejeni v neki pekarni v petek, prodani trgovinam v soboto, in ljudje so jih uživali v nedeljo. Takipaji se zlasti v vročem vremenu hitro pokvari.

Bomba za Pezdirja

Lorain, Ohio, 6. junija. Martin Pezdur, poznani slovenski mesar v Lorainu, je danes ponudil \$200.00 nagrade onemur, ki najde zločince, ki so vrgli bombo proti njegovi hiši in trgovini. Pezdur ima svojo trgovino na 3432 Elyria Ave. in je dobro poznan v vseh krajih Loraina. Pezdur se je nahajal na svojem domu z ženo in dvema otrokoma, ko je bomba eksplozirala. Nihče ni bil ranjen, toda eksplozija je povzročila mnogo strahu v soseski. Povzročila je tudi veliko jama pred hišo Pezdurja, in mnogo šip v okolici je bilo uničenih. Zakaj in kdo je bombo vrgel, se ne more še dognati.

V bolnico

V East End bolnico na Eddy Road je bila odpeljana Miss Agnes Kodella, 18 letna hčerka dobrih poznane družine Henry Kodella, 802 E. 156th St. Mlada Slovenka je zaposlena pri Slovenski Zadrugi Zvezi. V bolnici se bo morala podvreči operaciji na slepiču. Upamo, da se ji dobro zdravje čimprej vrne!

Izvoljen s kokco

Rim, 7. junija. Angelo Sbardotto, katerega je policija zaprla preteklo nedeljo, ker je nameraval ubiti diktatorja Mussolinija, se je izjavil, da je bil od svoje organizacije zvoljen s kokco, da gre in ubije Mussolinija. Povedal je, da je stal 200 jardov proč od Mussolinija z dvema bombama v žepu, ko je Mussolini korakal v paradi. Toda kot nalašč je tedaj Mussolini stopil izven parade. Pozneje ga je čakal v bližini njegove palače, pa je bil prejet aretirano, predno je mogel izvršiti svoj naklep. Policija je aretirala 16 nadaljnjih teroristov.

Tako so pozabljivi

Dočim so okrajni komisarji pred mesecem odredili, da se znižajo plače vsem uslužbencem za 10 procentov, in so uslužbenci tudi tozadevno dobili znižane plače, so pa okrajni komisarji pozabili sami na sebe. Nakazali so si polno plačo. Ko so bili na to opomnjeni, so izjavili, da so "pozabili." In kako se rado pozabi kaj takega!

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.00 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po razpisu: celo leto \$5.00; pol leta \$3.00; četrti leta \$1.75
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 5 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne posiljitve naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVECO and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

83

No. 134, Wed., June 8th, 1932

Pred predsedniško konvencijo republikancev

V ponedeljek, 13. junija, se zbere v Chicagi delegacija republikanske stranke v Zedinjenih državah v namenu, da izbere predsedniškega kandidata svoje stranke. Predsednik Zedinjenih držav se voli na vsaka štiri leta, in kandidata izbere pa pravilno izvoljeni zbor delegatov dotične stranke.

Socialistična narodna konvencija je že izbrala svojega predsedniškega kandidata v osebi Norman Thomasa, ki je bil nosilec socialistične liste tudi pred štirimi leti. Tudi komunisti so izbrali svojega kandidata v osebi neizgibnega William Fosterja. Med socialisti in komunisti je ravno toliko nasprotstva, kot je med demokrati in republikanci, vendar se sodi, da v sedanjih prilikah bo socialistična stranka letos dobila nekoliko dva milijona glasov pri predsedniških volitvah, kar ni toliko iz prepiranja, pač pa v protest proti obstoječim razmeram.

Najmanj opravila bo pa imela republikanska narodna konvencija, ki se zbere prihodnji ponedeljek v Chicagi. Republikanec namreč ne preostaja drugega kot potrditi Hooverja. Nobenega drugega kandidata nimajo republikanci. In četudi bi bil, bi narodna konvencija republikancev ne odobrila, kajti ako republikanska konvencija zavzre Hooverja kot prihodnjega predsedniškega kandidata, tedaj pomeni to, da je obsodila republikanska stranka štiri leta svoje vlade v Washingtonu.

Kaj takega pa ne more nobena stranka narediti, torej bodo republikanci kratkoročno nominirali Hooverja. V tem bo ta republikanska konvencija močno podobna oni, ki se je v letu 1924 vršila v Clevelandu, ko je bil Coolidge direktno nominiran od svoje stranke brez vsakih ceremonij.

Dočim bo šlo na republikanski predsedniški konvenciji vse mirno in gladko, kar se tiče predsedniškega kandidata, pa ne bo tako gladko glede platforme republikanske stranke. Vsaka politična stranka namreč na predsedniški konvenciji tudi sprejme nekaj delovni program, po katerem se bo dotična stranka ravnala prihodnja štiri leta, v slučaju, da zmaga pri volitvah.

Pred štirimi leti je republikanska narodna konvencija sprejela v svoj program visoki tarif, o katerem je bilo tedaj toliko vika in krika, koliko blagoslova bo prinesel ameriške-mu delavcu. Visoki tarif je bil narejen s pomočjo republikanske stranke, in kakor hitro je postal postava, so se časi obrnili, depresija je prišla kar čez noč nad nas, in poleg tega smo se pa zamerili skoro sleherni državi sveta, ki je skoro popolnoma opustila trgovsko občevarje v Zedinjenimi državami.

Letos bodo republikanci pustili v miru visoki tarif, ker bi najraje videli, da bi ljudje nanj popolnoma pozabili. Ampak imajo pa drugo težavo in zagoneten problem. Ta problem je prohibicija. Že pred štirimi leti je bil problem prohibicije na vrsti republikanski narodni konvenciji, toda ker agitacija tedaj ni bila še tako razširjena kot je danes, so se ji ognili s tem, da je republikanska stranka sklenila skrbeti, da "se vse postave enako spolnujejo." V tem je bila tudi vključena prohibicija.

Letos je pa agitacija zoper prohibicijo zavzela tako obsežnost, da republikanska stranka na svoji konvenciji ne bo mogla iti mimo nje. Izjaviti se bo morala direktno ali je za prohibicijo ali ne. Polovičnih sklepov se ne bo trpelo. Grozijo pa suhi enak kot mokri. Mokri pristaši republikanske stranke grozijo, da zapustijo stranko, ako se predsedniška konvencija ne izjavi za uničenje prohibicije. Enako grozijo tudi suhi elementi v stranki, da bodo stvorili svojo stranko, ako se delegacija predsedniške konvencije ne izjavi za strogo spoštovanje prohibicije.

Oba ekstrema sta jasno začrtana, in srednje poti tukaj ni. Po srednji poti hodi samo še predsednik Hoover, ki še danes ni prišel do spoznanja, ali je večina naroda zoper prohibicijo ali za njo. Hoover je izjavil, da se bo ravnal po tem, kar mu konvencija priporoči. In zgodilo se bo, da bo konvencija odglasovala proti prohibiciji, in Hoover bo moral pogoltniti najtrši oreh, kar jih je povžil, odkar je postal predsednik, kajti pred izvolitvijo se je izjavil: "Prohibicija je plemenita preskušnja za Ameriko!"

KDAJ SE BO ZBOLJŠALO?

Napisal Louis Kaferle

Kdaj se bo zboljšalo, se vprašujemo eden drugega iz današnje gospodarske krize? Tolmačimo si vsak po svoje vzroke današnje brezposelnosti ter tolažimo eden drugega v upanju, da se obrne vsak čas na boljše in da se povrnejo zopet nazaj dobri časi. Tako gre že dve leti — ali naše upanje se ni uresničilo, še celo stopamo z vsakim dnem v vedno večjo mizerijo. Kako je to sploh mogoče priti? Kaj bo iz tega? To so vprašanja, o katerih je dobro, da se pogovorimo po svojih skromnih mislih in izkušnjah.

Da je prišlo do tega gospodarskega poloma in te delavske brez-

pomoči Amerike. Ameriški kapitalisti so vzeli priliko, misleč, da se jim posreči podjarmiti celo svetovno trgovino. Organizirani trušti so spravili podse današnji podjetja in posestva, držali visoko vrednost dolarja in nato šli investirat kapital v inozemstvo v dobrem upanju, da se jim posreči tudi tam. Prodalo se je za velike vsote denarja raznih bon-dov, kateri so imeli veljavno le samo v upanju, ker prave vrednosti ni bilo krite nikjer, relativna vrednost se je nahajala v zraku, kamor veter pihne tam bo ob-stalo.

Inozemske države so uvidele, da so preveč izkoriščene, in začele so razvijati svojo domačo industrijo za domačo uporabo in se povspele tako dobro, da so imele tudi kmalu priliko za izvoz ter da lahko konkurirajo z ameriški izdelki. Seveda, takrat je pa v New Yorku na borzi za-grmelo. Padli so inozemski bon-di, za njimi domači kakor tudi delnice, ustavila se je delno trgo-vina in sledila je nadprodukcija vsakovrstnega blaga, nakar so začele tovarne zapirati vrata z vsakim dnem več, tako da je v par letih ljudstvo prignalo v se-dajni obupni položaj.

Ako se izdela blago in razni drugi predmeti, je zato treba ne-koga, da ga bo porabil, in upo-rabljeni mora produkte splošno prebivalstvo, ako se hoče imeti nekaj stabilnega. Zakaj pa do-mači odjemalci ne porabijo izde-lanega blaga? Zato ker njihovi dohodki niso zadostni, da bi si nabavili vse potrebno! Tehnika se je razvila na višek, ali dobiček od iste ima le par odstotkov pre-bivalstva! Stroji so izpodrinili delavca na ceste brez sredstev, kateri so dobri odjemalci pro-dukta, zato je brezdelje z vsa-kim dnem večje, da imamo dan-es že devet milijonov brezposel-nih delavcev in uradnikov. Ti ljudje so sedaj takorekoč na mrtvi točki za oživetje industrijo na-zaj k normalnim razmeram, pod današnjim sistemom, ker ni do-hodkov, da bi bili potrebna na-kupovalna sila, od katere je od-visen splošen obrat.

Finančni interesi, organizira-ni v veletrust so delali zastoj, ker ni več tako mastnih dobičkov, čeravno posedujejo vse bo-gastvo dežele, katerega so tako-rekoč legalno nakradili od ljud-stva, ter vršijo vlogo "trota," na-siljeni poleg stradalajočega ljud-stva; industrija pa životari že nad dve leti. Veletrust je zban-krotiral mala podjetja, ter poti-snil malega trgovca in delavca na rob propada, poleg tega, da se nahaja v deželi vsega, zadosti za vse!

Prvotno so tolažili delavce po tovarnah s proporcijnim delom, da bi jih tako obdržali več zapo-slenih. Ker pa je bilo premalo dela in so se zbal, da postanejo vsi nezadovoljni, so šli in odpu-stili za stalno večje število ljudi, misleč, da obdržijo v zadovolj-stvu vsaj nekaj delavcev, kateri naj bi blažili mizerno brezposel-nost in da tako ostanejo delavci nezdruženi. Uspeli so s tem pre-cej, kajti videti je, da tisti, ki slučajno delajo, imajo le malo simpatije do brezposelnih sode-lavcev ter pri delu izpodrivajo eden drugega in so pripravljeni delati za vsako ceno.

Kapitalisti, videč vse to, so pričeli z reduciranjem delavske plače, in na gotovih produktih delno znižali tudi ceno, katere pa ne soglašajo sorazmerno z znižano mezdjo. Ali vse to nič ne poma-ga, ne izboljša razmer, temveč je z vsakim dnem slabše.

Ko je bilo stavljen vprašanje na finančnike, zakaj da ne iz-boljšajo položaja ter spravijo in-dustrijo v tek, je bil odgovor ta: Da imajo pripristi ljudje poskri-ke tisočake po domah in da to-njih, zadržuje, ker nimajo de-narja na razpolago, da bi ga in-vestirali v industrijo ter tako oživel isto! Seveda vse to v ved-nosti da ni res, so naročili naj-višjemu predstavniku dežele, da naj sporoči njegovim ljudem, kar je tudi storil predsednik H. Hoo-ver, kateri je osmešil stem sa-mega sebe, ker verjeti nekaj ta-

kega je otroško! Delavec in ma-li trgovec sta bila zadolžena še v prosperitivnih časih, zato je dvomljivo da bi imela po dveh letih depresije denar!

Tako toraj tudi tisti skriti ti-sočaki niso pomagali. Nakupo-valne sile ni od nikoder! Banke zapirajo, mesta, občine gredo v dolgo in deficit kaže v federal-nih blagajni, a ljudstvo je zadol-ženo, da ne more več plačevati svojih obveznosti. Sirovin, iz-delkov in živeža je v deželi v iz-obilju, ali ljudje poleg tega trpijo pomanjkanja, ker nimajo pri-like do uporabe naravnih boga-ster. Vse čaka kaj da bo iz tega. Želi se spremembe, na en ali dru-gi način.

Nekateri lahkomišelniki, brez-vestni ljudje, si želijo ponovne vojne, misleč, da si bodo poma-gali zopet na račun vojne. Ali to je slab račun, je nečloveško mi-sliti kaj takega! Vedeti mora-mo, da v slučaju nove vojne, ne bo več tako mastnih plač, kot je to bilo v času svetovne vojne, ker sedaj bi celo delo prevzela v ro-ke vlada sama, kar pomeni \$1.00 plače na dan. Nečloveško je tu-di želeli smrti nedolžnim žrtvam, katere niso nič zakrivila in se na-njih račun okoristiti. Saj ven-dar nosimo na svojih ramah še sedaj posledice zadnje vojne, za katero nimamo še poravnanih računov. Celih 13 let smo se pre-dajne vojne, no sedaj smo jih zadnje vojne, no sedaj smo jih pa dobili na ramo vsi. Zato bi bilo neumestno zakopati se še v večjo mizerijo kot je sedaj.

Drugi priporočajo inflacijo denarja (to je, da federalna vla-da, natisne in da v promet goto-vo število milijard denarja). To je precej pametno, ali vprašanje je kako to napraviti? Ako bi se zgodilo kaj takega, bi vrednost denarja padla, s tem bi se cene blagu povišale. Ampak kje do-biti konzumenta, kako dati lju-dem denar, da bo možno jim ku-piti izdelke? Delavcem so znižali mezdjo skrajno nizko, da bi bi-lo to prepočasno zboljšanje in in-flacija bo neuspešna dokler se ne zvišajo plače, ker ljudstvo mora priti do denarja prej kot bo mo-glo kaj kupiti. To dela preglavice našim finančnikom, ker vidi-jo, da so jo preveč zavozili. Na-ravnost nočejo dati ljudstvu te-ga, kar so mu pred časom vzeli, (bilo bi preveč komunistično) pač pa dajajo v obliki "dole" podporo, kar pa ne zadostuje in ne bo držalo dolgo. Toraj, ako hočemo da se zboljša, si moramo stabilizirati industrijo, uravnati cene blagu z mezdo delavca! Da damo priliko do dela vsem, je treba skrajšati delavne ure, ta-ko bo imel tudi delavec dobiček od stroja, kateri bo postal dober odjemalec izdelkov, ker naravne-ga bogastva je zadosti za vse. Govori se tudi, da je v Ameriki previsok življenjski standard, kar pa ni na mestu. Življenjski stan-dard pade le v časih, kot jih ima-mo sedaj, ko počiva stroj v to-varni in delavec lenuhari doma, kar pa zelo slabo vpliva na do-stojno človeško družbo, ker jo uvaja za nižinska nagnenja in poča, kar je vidno v današnjih časih.

Teh radikalnih sprememb pa ne moremo pričakovati od vlade, sestavljene iz brezvestnih politi-čarjev in grafitarjev, katere po-šiljemo kot svoje zastopnike v postavodajo. Kakor hitro so pa pri koritu, postanejo naši na-sprotniki ter se ne brigajo za nas. Dokler se bo okuževalo mla-dino z grafted in raketiranjem, dokler se mlajša generacija ne bo zanimala poleg "sporta" tudi za gospodarsko politiko, dokler bo volivce prodal svoj glas za eno cigareto, toliko časa ne smemo pričakovati zboljšanja, in to naj-sije tu ali tam! Že sedaj je ljudstvo izgubilo spoštovanje do vlade, do volitev in druga legal-na pota, zato je že skrajni čas za povzetje koraka do pravične vlade.

Sprememba sedajnega položaja pa mora priti in to prej ali slej, kapitalizem bo moral napra-viti zelo radikalne spremembe, ako bo sploh hotel da obstane, obratno se bo zrušil sam, nakar

bo pričetek socializacije.

Sedaj je čas, da začnejo misli-ti skupno: malomeščan, farmer in delavec za svojo pravico, ker sedaj je vidno, da spadajo sku-paj in so odvisni eden od druge-ga, kar bi morali upoštevati ter nastopati skupno, politično in gospodarsko. Ako se ne bodo ti sloji zedinili, ne bo še konec njih izkoriščevanja po trstu. Ako se ne bomo pravočasno organizi-rali, bo nas prehitel fašizem tu-di v Ameriki, kjer je že sedaj precej organiziranega, seveda je skrito pod drugim imenom, pač pa za slučaj diktature se bo nam hitro pokazal.

St. Clair Rifle and Hunting Club

Piše A. G.

Kot izgleda, se naši fantje vedno bolj zanimajo za strelske vaje. V nedeljo, 29. maja je bi-lo poleg članov tudi mnogo na-ših prijateljev na strelišču in vsi so bili tako vneti za golobe, da nam je skoro slednjih zmanj-kalo. No, sedaj smo se že pre-skrbeli z strelivom in golobi za celo sezono, zato pa, fantje le pridite vsi, da se bolj izurimo za prihodnjo jesen, ko bodo fa-zani in zajčki godni.

Pred zadnjo vajo smo imeli izredno sejo, na kateri smo iz-volili poseben odbor, katerega naloga bo v bodoče za blagor že-lodcev naših fantov in njih pri-jateljev. Predsednik odbora je John Peterka, njegov častni na-slov je: krušni oče. Pomagala mu bosta Stanko Dolenc in Loj-zo Penosa. Omenjeni trije fant-je imajo sedaj vse dobro in vse slabo-bit grl in želodcev v ro-kah. Prepričan sem, da bodo svoji nalogi kos, saj so to že sta-ri jagri in vedo, kaj se spodo-bi. Pri prihodnji vaji bo nov odbor pokazal česa je zmožen: od strani sem slišal, da bo nekaj posebnega: z vsakim sendvičem bodo naši fantje dali nekaj za-stonj, pa ne vem kaj. Mogoče zlato uro ali kaj sličnega. Naj-

V jeseni bodo splošne volitve, tam lahko izrazimo naše mislje-nje. Ako bomo dali z glasovnico kredit sedajni vladi — sedajne-mu sistemu, potem gotovo ne maramo zboljšanja; s tem bomo celo izrazili zadovoljstvo sedaj-nemu položaju, kar bi bilo pa preveč usodopolno, docela ne-umno! Zato glejmo, da bomo od-dali svoje glasove delavstvu na-klonjenim kandidatom; le od-njih moramo pričakovati zbolj-šanja. Zato raj: Kdaj se bo zboljšalo? To je odvisno od nas samih! Kdaj in v koliko, bo po-kazala naša zmožnost v prihod-njih par letih!

bolje bo, da vsak, kdor je ra-doveden, pride na strelišče, ter se osebno prepriča o resničnosti mojega pisanja.

Člane prosim, da se gotovo udeležijo mesečne seje prihodnjo nedeljo, 12. junija. Imamo več važnih zadev za ukreniti. Pri-četek seje točno ob eni popol-dan.

Na 29. maja smo pa tako stre-ljali:

Kren	18
Urankar J.	12
Sinkovec	9
Filipič, A.	14
Prah	17
Papesh	16
Sušel	14
Malovašič	15
Pirnat	12
Penosa L.	16
Urankar A.	14
Kostanjšek	12
Turšič	20
Novak J.	20
Seitz	15
Dolenc	12
Cesen	11
Mihelič	9
Novak A.	14
Gorjanc	13
Peterka	15
Glažar	21
Penosa V.	17

D O P I S I

Cleveland (Newburg), O. — Večkrat mi kdo reče, da se bom revmatizma nabral, ker imam tako delo, kjer dobim premalo svežega zraka. Zato se me je tudi direktorij predzadnje nede-lje usmislil, ko je bil piknik S. N. Doma. Naročili so mi, naj zaprem in naj pridem na pik-nik, da se navžim svežega zra-ka, kar sem tudi z največjim ves-eljem storil. Ko sem prišel tje, sem takoj videl, da bo uspeh boljši, kot smo ga pa pričakova-li. Vsedel sem se takoj k mizi, kjer je bila večina mojih kama-ratov, kjer je bilo dovolj mokr-fo. Poslali smo še našega briv-ca Billa po sendviče, katere je tudi srečno prinesel čez eno uro. Ko se je Bill bližal s sendviči, so se drugi že veselili, meni se je pa Billova hoja malo sumljiva zdela, pa sem pripomnil dvom-ljivo: "Fantje, sendviči še niso na mizi." In komaj sem izrekel te preroške besede, je že stopil Bill z eno nogo v jarek in sedni-či so se zakotalili vsak v svojo stran po zeleni travi, kot ribni-ške zelne glave s hriba. Mike mi je takoj obljubil delo, kadar bo začel restavrant, ker se mu vidi tako pripraven.

S takimi dogodivščinami smo se zabavali, dokler ni vsega zmanjkalo (menda tudi svežega zraka). Nisem vedel, da imajo v Maple Heights tako močan zrak, kajti drugo jutro me je vzel precej časa, predno sem našel vsak obleko skupaj, katero sem spravil vsak kos v svoj po-seben kot hiši. In da je bilo delo dostojnejše opravljen, da jo obdržal polovico na sebi, ko sem šel spat.

Drugi dan smo se odpravili pa-na Plutove farme, da si ogleda-mo njegov pridelek. Vse kaže, da bo pridelal najmanj dva du-cata redkvice in eno pest solate, se reče, če bo pridno obdeloval zemljo. Tudi tukaj ni manjkalo neprisiljene zabave. Spravili

smo se celo na žogometno igro. Tudi meni so dali v roke tisto toporišče. Trikrat sem zamah-nil in je prav malo manjkalo, da nisem zadel — ne s toporiščem, ampak z nosom. Kpinc je pa ta-ko letel za žogo, da se ni mogel ustaviti, ko je priletel do žoge, zato smo mu morali naložiti ne-kaj funtov kamenja v hlačne žepe. Bilo je prav prijetno, sa-mo drugi dan so vsi tožili, kako da so trudni.

V nedeljo pa spet kaže, da bo treba iti po sveži zrak v Maple Heights, ker ima društvo Zvon svoj piknik. Na pikniku Zvona je bilo še vselej prijetno, in ta-ko bo tudi v nedeljo. Radi sla-bih časov je pa vse tako znižano, da bo imel vsak lepo prilož-nost imenitno zabavati se. Pe-tja ne bo manjkalo, pa tudi dru-gega ne, za grlo ali za želodec, vse bo v redu. Za ples jo je pogruntel Rudy Novak, ko je bil na seji. Misli je, da na cesti ja-bolka prodaja, pa je zavpil: "Predlagam dva za 25 centov!" Torej ako gresta dva plesat, bo-sta plačala 25 centov, posame-zen pa 15 centov. Še druge za-bave ne bo manjkalo, zato le pri-dite v nedeljo na piknik, boste vsaj pozabili na današnje mi-zerne čase. Na svidenje!

NEKAJ ZA RIBIČE

Vsak ribič ve, da so gliste najboljše vada za ribe. In vsak ribič se potrudi, da dobi kar naj-daljšje gliste. Morda bo naše ri-biče zanimalo, če jim povemo, da so učenjaki prišli na idejo, da iz dveh kratkih glist napravijo eno dolgo. Eno glisto prereže-jo čez pol in vtaknejo med oba konca drugo celo glisto. Deli se zrastejo skupaj in tako nastane ena jako pripravna glista, ki bo privabila vsako še tako izbirčno ribo.

Če verjamete al' pa ne.

V Newburgu so kunštni ljud-je in "bitajo" Ribničane in žu-žemberčane če je treba vsak dan. Tako je Andrej Žagarjev poslal dopis, v katerem vabi na piknik društva Zvon, ki se vrši prihod-njo nedeljo v Maple Gardens. V dopisu je med drugimi korist-nimi stvarmi tudi zapisano, da bodo računali za ples tako: ako gresta plesat dva, plačata 25 cen-tov, ako pa gre plesat eden, pla-ča pa 15 centov. To razumem jaz tako, da si vsak fant prihrani deset centov, če bo sam plesal. Če bo hotel plesati pa s punco, bo moral odrediti kvoder. Ta brihten predlog je spravil na svetlo Rudy Novak, ki ima naj-brž navado, da se sam vrtil med plesalci. Če bo plesal Rudy vse popoldne sam, si bo prihranil že lepe denarje. Ker so slabi ča-si, bo gotovo raje vsak sam ple-sal, kot bi pa plačeval še za de-kleta. In tako bomo videli v ne-deljo plesni prostor poln plesal-cev, ki se bodo vrtili samotež, ali na eno konjsko silo. To bo jako zanimivo za pogledat, zato ne za-mudite piknika pevskega društ-va Zvon v nedeljo v Maple Gar-dens.

V šoli so imeli predavanje o fiziki. Pa vpraša učitelj: "Ke-daj postane prostornina brez zraka?"

"Kadar se zapiči žebelj v pnevmatiko pri avtomobilu," se oglasi eden učencev.

Polde Polentar nakrene kora-ke svojih nog v gostilno pri "Zla-tem kostrunu," se trudno vsede za mizo, udari po mizi in zavpi-je:

"Pol litra ta črnega!"
"Tako, takoj," reče postrež-ljivi gostilničar, pa pristavi, "kako pa je to, da zahtevate da-nes črnino, ko ste vedno pili le belo vino?"
"Umrla mi je žena in žalju-jem."

"Moja žena je pa zadnje čase tako nekam raztresena, da sam ne vem kaj bo žnjo," toži Tone prijatelju. "Le pomisli, včeraj je šla v trgovino, na mi kupi par nogavic, pa je bila tako zmešana, da je kupila sebi nov globuk, na moje nogavice je pa pozabila."

Mož pride kasno in precej na-delan iz gostilne domov, kar je dalo njegovi lepši polovici popo-len vzrok, da mu je napravila dokaj čedno pridigo. Mož se pa postavi za svoje pravice in je zavrne:

"Veš, kaj, stara, tega tvojega zabavljanja radi gostilne imam pa že dovolj. Pojdi ti enkrat presedet celo noč na trdo klop v gostilno in pij ledenomrzlo pivo, pa boš videla, koliko se moram žrtvovati."

Obtoženec je bil pripeljan pred sodnika, čes, da je ukradel revolver. Modri sodec ga začne izpraševati:

"Ali priznate, da ste ukradli revolver?"
"Priznam, gospod sodnik, ho-tel sem se z njim ustreliti."
"Tako? In zakaj ste ga pa potem prodali, če ste se hoteli ustreliti?"
"Hotel sem dobiti denar za patrone."

V Ljubljani hiti tujec po ce-sti; zelo se mu mudi na kolo-dvor. Na vogalu zadene ob čev-ljarskega vajenca, pa ga vpra-ša:

"Poba, ali mi moreš povedati, kako bi najhitreje prišel na ko-lodvor?"

"Lahko!"
"Kako pa? Le hitro mi povej, se mi mudi."

"Najprej boste prišli tje, če boste tekli," se odreže čevljar-ček in zbeži.

Cigani tožijo za dnino

Murska Sobota.

Cigan pride pred sodišče tedaj, kadar ga prižene tja orožnik, drugače se izogne vedno sodišču v velikem loku. Navadno; zakaj pripete se tudi slučaj, da cigani sami prihitijo na sodišče in zahtevajo zase pravice. V Slovenski krajini teče sedaj velika pravda in menda je napredovala že tako daleč, da jo zdaj prejme v roke višji sodišče v Mariboru.

Bilo je pred letom dni. Podjeten mož iz Slovenske krajine je iskal cenenih delavcev za poljsko delo v Bački, kjer se je zmešnil z bogatim kmetom, da mu bodo njegovi delavci obdelali polje. Mož se je spomnil velike ciganske družine, ki je tedaj taborila v okolici Murske Sobotice. Hitro jih je pregovoril, jim obljubil toliko in toliko pšenice, toliko in toliko koruze za vestno delo. Ni res, da cigan noče delati, še prav rad dela, samo, da mu ljudje delo zaupajo. Ti cigani so bili zadovoljni in tako se je odpravila vsa ciganska družina — 23 družinskih očetov s svojimi ženami in otroci, skupno 60 oseb, v ravno Bačko. Tam so orali, prekopavali in čistili polje, ga gnojili, želi, zopet sadili in delali, tako od svita do mraka. Prišel je čas plačila. Podjetnik pa je tedaj odšel, ne da bi ciganom izplačal, kar se je z njimi zmenil. Pustil je cigane v daljni Bački, sam pa se je vrnil v Slovensko krajino.

Uboji cigani so stradali vso zimo, ali cigan je cigan in se že pretolče. V zgodnji spomladi so se vrnili po dolgem tavanju v Slovensko krajino. Može so trdno sklenili, da se ne dajo ugnati in da bodo iskali svoje pravice, pa magari če se ves svet zaroti proti ciganom. Iskali so pravice po Murski Soboti, pri raznih oblasteh, dokler se niso zatekli na sodišče. Tam so jih počuli, kako in kaj, cigani so dobili pravico revnih in vložili tožbo proti podjetniku, ki jih je pustil na cedilu. Tako je lepega dne zagledala Murska Sobotica dolge sprevode mrkih, bradatih ciganskih mož, za katerimi so šle žene z obraz, izsušenimi kakor mumijami, in slabotni otroci, s katerih so visele cape kakor zastave. Na začetku vseh Sobočanov, so jo cigani ubrali na sodišče. Vršila se je namreč prva razprava o tožbi ciganov proti omenjenemu podjetniku. Malo sobice okrajnega sodišča so cigani napolnili od vrat do sodničkovega pulta. Razen sodnika in pisarja je bil v sobi še neki lepo oblečen gospod, za katerega cigani prvi trenutek niti vedeli niso, kdo bi bil. Ko pa je gospod sodnik zaslišal tožbe in težave ciganov — trajalo je precej dolgo, da so cigani raztolmčili sodniku, kako so stradali in kako so se pred letom dni zmenili za mezdo — je naenkrat odprl tretji gospod usta in govoril. Kako je govoril! Cigani kar verjeti niso mogli, da more kdo tako na svetu govoriti, ki je vendar jasno, da je pravica na njihovi strani! Gospod je bil namreč odvetnik podjetnika. Dokazoval je, da je bil prav za prav podjetnik ogoljufan, ker ni prejel od kmeta v Bački toliko, kolikor bi moral in da torej tudi ciganom ni dolžan toliko dati. Mož, ciganov, ki jim vse skupaj ni šlo v glavo, se je polastila nevolja, silna nevolja. Že je padel glas iz ozadja: "Tega (namreč odvetnika) moramo razkomečati!" Odvetnik je samozavestno pogledal, kdo je to rekel, seveda ni mogel uganiti, kdo? Sodnik pa tudi ni slišal, da je preveč zatopljen v študij obsežnega akta. Od zadaj pa so cigani pritisnili na prve, ti pa na osamljenega odvetnika. Odvetnik je hitro razumel in skočil čez ograjo k sodnikovi mizi. Tam je bil varen, čeprav so ga cigani tako grozeče gledali.

Sedaj je bil zaslišan še podjetnik. "Aha!" so izbruhnili cigani v en sam vzklík, ko je podjetnik stopil v sobo. Pet, šest, mož se je prišlo pod suknjič, prav, jo, da nosijo cigani pod suknjič

nože — če so jih ti tudi, ne ve nihče.

Sodba je bila kratka: sodnik je ugodil ciganom vse, prav vse, kar so zahtevali, saj niti ni bila taka reč in čeprav so bili cigani brez odvetnika. Njihovi upadli obrazi so bili namreč zelo zgovorni. Ko se je podjetnik brzo, brzo odstranil iz sobe, se je takoj oglasilo zopet pet, šest ciganov in prosilo "velečastnega," namreč sodnika, če smejo že oditi. Sodnik jih je preteče pogledal in dejal: "Raje ostanite tu, vas moram še nekaj izprašati zaradi pravice." Cigani so ubogali, čeprav s strašno nevoljo. Podjetnik pa je bil tedaj že daleč na drugem koncu Murske Sobotice in zaman bi ga razjarjale cigani iskali pozneje. Zato pa so ves čas preteče gledali s svojimi srepmi očmi v njegovega odvetnika. Ta pa se je tako vestno držal sodnika tja do mraka in baje je celo v njegovem spremstvu zapustil sodno poslopje.

Vendar so se cigani malo potolažili, ko jim je sodnik razjasnil v domači krajinski govorici, da so dosegli prav vse, kar so zahtevali, da jim je bila sodba pravična. Samo, da "tera" podjetnik (medklic "Neka ga prekuhne Bog!" in še nekaj podobnih) vso zadevo pred višje sodišče v Mariboru. "Tudi mi bomo 'terali' stvar, če je treba, prav v Ljubljano!" so se zarotili cigani soglasno. V Ljubljani je namreč po njihovem mnenju najvišje sodišče na svetu, tam delijo najboljšo pravico, samo v Belgradu je še ena tako sodišče, pa to ne velja za cigane iz Slovenske krajine. Cigani se sicer motijo, ker bo zadnja beseda o njihovi pravdi imelo najvišje sodišče v Zagrebu in ne v Ljubljani, toda zanj ne vedo. Sedaj pa cigani nadlegujejo sodišče v mili Murski Soboti, kdaj bo kaj denarja, zakaj deca je lačna — lepo prošim slavni sude — lačna, kakor volk v poljani in kdaj bodo kaj dobili. Komaj jih tolažijo, naj malo počakajo, da bodo govorila še višja sodišča. Ni izključeno, da bodo lepega dne privzdraveli vsi cigani peš v Maribor in čak nekaj tednov celo v Zagreb iskat pravice. Ko so nekdo zahtevali od njih kolek za pet dinarjev, vsa ciganska družina ni zmogla toliko, vendar pravico zahtevajo cigani z vso odločnostjo, tako kakor jo more samo človek, ki ve, da se mu je zgodila velika krivica. Vendar — ali ni cigan tudi človek?

PRAZNOVERJE IN OBLEKA OBEŠENCEV

Smrt na vešalih je bila že od nekdaj za zločinca najhujša kazen. Prvotno so bila vešala napravljena tako, da je stal obsojenec na lestevici in ga je krvnik pahnil z nje. V nekaterih državah so obešali zločince tudi z glavo navzdol, kar je bila seveda še hujša kazen. Vešal so ostali obešenci na vešalih po več let in pogled na viseče okostnjake je bil strahoten. One obsojence, ki so morali viseti zelo dolgo, so po smrtni kazni obešali še na verige, ker bi se bili z vrvi sneli, ko bi začelo odpadati z njih meso. Puščenje obešenec na vešalih od razkroja trupla je bilo v Evropi povsod v navadi. V starih listinah imamo še polno dokazov, da so praznovorni ljudje obešence ponoči odnašali, ker so bili prepričani, da se da z njihovo obleko, z vrvi in s poedinimi deli telesa čarati. Tudi les vešal samih je imel baje čarobno moč. Obleko obešenec so kradli celo krvniki in njihovi pomočniki, ki so jo drago prodajali praznovornim ljudem. Leta 1584. so z mučenjem prisilili krvnika v Taboru na Češkem, da je priznal, da je porezal bližnjemu Brna mnogim obešencem na kol natakne prste. Okrog vešal in moriške vobče so se pletle že v pradavnih časih strahotne vesti, ki so šle čisto tudi v tisk in narodne popevke.

EARL DERR BIGGERS:

KITAJČEVA PAPIGA

Eden je sedel. "Bob je odšel k luki, da počaka parnik. Vele sem mu, naj prideta z vašim kitajskim prijateljem takoj semkaj."

"Vam li smem ponuditi kozareček cocktaila?" je zelo postrežljivo vprašal Viktor.

"Ne, hvala!" Eden je planil kvišku in začel hoditi po sobi.

Alica ga je začudeno pogledala. "Ali se je kaj pripetilo?"

Draguljar se je vrnil na sedež. "Kajpada — zgodilo, zgodilo. Nekaj zelo čudnega."

"Kar je v zvezi z biseri?" je izpraševal Viktor z zanimanjem.

"Da. Ali se še spominjate besed, ki jih je Madden govoril ob slovesu, Alica? 'Ostane pri New Yorku; nikjer drugje,' je posebno naglasil."

"Seveda se jih."

"No, pa se je vendarle premislil. Prav za prav ni Maddenu čisto nič podobno. Davi me je poklical s svoje farme v puščavi ter mi sporočil svojo željo, naj se mu biseri tam izročijo."

"V puščavi?" je začudeno ponovila Alica.

"Da. — To me je silno osupnilo. Njegova navodila so zvenela posebno odločno. Saj itak veste, da se z njim ni moglo pogajati; zato sem ga le poslušal in mu pritrtil. Ko je odzvonil, sem se zavzel. Začel sem dvomiti, ali je res Madden z menoj govoril. Glas se mi je zdel pravi — ampak vendarle: vsekakor sem hotel biti previden in sem ga sam poklical. Vražje težko je bilo najti njegovo številko; toda slednjič mi jo je dal eden njegovih trgovskih priateljev tu v mestu. Eldorado 76. Vprašal sem po P. J. Maddenu in ga dobil. Bil je vendarle on."

"In kaj je dejal?"

"Pohvalil me je radi moje opreznosti, toda njegova navodila so bila kvečjemu še odločnejša kakor prej. Povedal je, da je slišal marsikaj, radi česar se mu zdi nevarno, sedaj jemati biserse s seboj v New York. Kaj je s tem menil, mi je ostalo nejasno. Pristavil pa je, da se je prepričal, da je puščava najboljše kulisa za kupčije te vrste. Nihče se ne bo domislil, da bi šel ravno v puščavo krast niz, vreden četrt milijona dolarjev. Kajpak ni tega povedal naravnost, ampak posnel sem iz njegovih besed."

"Navsezadnje ima prav," je menil Viktor.

"Prav za prav res. Saj sem delj časa prebil v puščavi. Tam ne pride nikomur na misel, zapirati vrata — nihče ne misli na tatove. Na vseh par sto kilometrov dobite policijskega komisarja. Toda vendar..." Eden je vstal in razburjen zopet korakal gori in dol. "Vendar — ali če hočete, prav zato mi predlog ne ugaja. Recimo, da bi hotel kdo res tem napraviti kako malopridnost, oni kraj je kakor našlašč za tako podjetje. Daleč naokrog peščen ocean, kvečjemu nekaj bornih dreves. Recimo, da bi poslal Boba z vašimi biseri tjakaj in bi šel v past. Maddena morda sploh ni na tej oddaljeni farmi. Mogoče je odpotoval že na vzhod. Končno pa se tudi lahko suši kje v puščavi, predt od krogle..."

Viktor se je zbadljivo nasmešnil. "Vaša domišljija se plaši z vami vred."

"Mogoče! Zdi se, da postajam star, kajne Alica?" Draguljar je pogledal na svojo uro. "Kje je pa Bob? Če dovolite, bom telefoniral?"

Se skrbnejšega obraza se je vrnil od telefona. "Prezident Pierce je prispel pred petindvajsetimi minutami. V pol ure bi bila z lahkoto tu."

"Promet je v tem času precej živahen," je opozoril Viktor.

"No, da, to je res. — Toda

Alica, razložil sem vam sembrano zadevo tako, kakor je. Kaj mislite o tem?"

"Kaj naj misli!" se je vmešal Viktor. "Madden je biser kupil in želi, da mu jih pošljete v puščavo. Ni naša stvar, grajati njegove odločbe. Če to storimo, ga razžalimo, on pa bo morda razveljavil kupčijo. Ne, naša naloga mora biti le, izročiti mu biserse, prevzeti njegovo potrdilo in pa čakati na ček." Tolsti, beli roki sta pohlepno zadrževali.

"Je to tudi vaše mnenje, Alica?"

"No, da, Alec. Mislim, da ima Viktor prav." Polna materinskega ponosa se je ozrla na sina.

"Dobro," je pokimal Eden. "Potem pa ne smemo gubiti časa. Maddenu se mudi, ker bi rad čimprej odpotoval v New York. Drevi ob enajstih pošljem Boba z biseri na pot — toda nikakor ga nočem pustiti na pot samega."

"Jez ga bom spremljal," se je ponudil Viktor.

"Ne! Rajši imam policijskega uradnika, četudi je iz Honoluluja. Menite li, Alica, da boste tega Charlieja Chana mogli pregovoriti, da bi spremljal Boba?"

"Gotovo. Charlie mi je zvesto vdan."

"Tedad dogovorjeno! Ampak vrağa, kje neki tičita ona dva? Resno me skrbi..."

Telefon je zazvonil. Alica je hitela k aparatu. "Ah, vi ste, Charlie? Že tukaj v hotelu? Le pridite sem gori! Smo v četrtem nadstropju, številka 492. Da. Ali ste sami?" Položila je slušalo nazaj in se okrenila: "Pravi, da je sam."

"Tega ne razumem..." Onemoglo se je sesedel Eden na svoj stol.

Trenutek kasneje je z zanimanjem motril debeluhastega, majhnega gospoda, ki sta ga najpriščneje pozdravljala gospa Jordan in njen sin. Kriminalni asistent iz Honoluluja v svoji ameriški obleki ni bil posebno elegantna prikazen. Imel je okrogla, napeta lica in kožo kakor slova kost; toda draguljarja je presenetil izraz njegovih oči, ki so gledale tako drzno in prodirno, da sta se punčici svetili kakor dva črna gumba.

"Alec," je predstavljal Alica Jordan, "to je moj stari prijatelj Charlie Chan — in to je gospod Eden."

Kitajec se je slovesno priklonil: "Moje počastitve se množe na tej celini. Najprvo sem gosposodi Alice stari prijatelj in potem srečam visoko čislane gospoda Edena!"

"Ali si se dobro vozil, Charlie?" je poizvedoval Viktor.

Eden ga je prekinil: "Oprostite, če motim, toda moj sin — hotel je vas počakati pri ladji."

"Mi je zelo žal!" Honolulu-jec je skrbno pogledal. "Gotovo samo moja krivda. Bodite dobri in ne zamerite moji neumnosti — toda jaz nobenega čakajočega nisem videl v luki."

"Nerazumljivo!" je v negotovosti mrmral draguljar.

(Dalje prihodnjic.)

DNEVNE VESTI

Promet s turisti je največji od leta 1929

New York, 7. junija. Že od leta 1929 ni toliko potniških parnikov, polnih turistov, odpotovalo iz newyorške luke kot včeraj. Parnik "Kungsholm" je odpeljal 1,600 oseb, parnik "De de France" 1344 ljudi, "Carinthia" nadaljnih 1,115, potem "Californik", ki je imela na krovu 1,050 oseb in "Britannic" s 1,000 potniki. Drugi teden odplove 12 preko-oceanskih parnikov, ki bodo vsi polni.

Jetnik, ki se je z verigo v ječi zadavil

Jacksonville, Florida, 7. junija. 19 letni jetnik Arthur Mailefort se je danes zadavil z verigo, s katero je bil priklenjen okoli vratu v ječi, da ne bi pobegnil. Imel je presedeti devetletni termin radi sleparije in ropa. Upejljana je preiskava.

6,000 premogarjev na štrajku v Avstraliji

Wellington, New Zealand, 7. junija. 6000 premogarjev v tej okolici je odšlo na štrajk v protest radi znižanih plač. Premogarji bi se radi pogajali s kompanijami, toda slednje niso pri volji. 180 premogovnikov je zaprtih.

Najdena bomba pred kraljevim spomenikom

Sušak, Jugoslavija, 7. junija. Policija je dobila v tem mestu bombo, ki je bila uravnana tako, da bi eksplodirala ob 3. popoldne. Bomba je bila najdena pred spomenikom ranjeka kralja Petra.

Poročnik Massie je moral oditi v službo

Washington, 7. junija. Poročnik Thomas Massie, ki je bil zapleten v morilsko afero na Honolulu in oproščen, je bil odpeljan na vojno ladjo "New Mexico", kjer bo vršil svojo službo.

Prva zapadna pšenica je prišla na trg

Wichita, Kansas, 7. junija. Sem je dospela prva pšenica iz države Kansas. Dospelo jo je par železniških vozov. Prodajali so jo po 56 centov bušel.

Nov predlog za davke podpisan od Hooverja

Washington, 7. junija. Dve uri potem, ko je kongres poslal predsedniku Hooverju novo predlogo za zvišane davke, je bila predloga že podpisana in je postala postava. Glasom te doleže se bo pobralo tekom prihodnjega leta \$1,118,000,000 več davkov od ameriškega naroda kot letos. Denar se rabi za pokritje deficita. Nikdar prej v zgodovini Zedinjenih držav se ni pobiralo še toliko davkov v mirnem času, kot se jih bo prihodnje leto.

Ogromen deficit straši zvezno vlado

Washington, 7. junija. Še 22 dni manjka do konca fiskalnega leta, in deficit, ki se je tekom leta nabral v zvezni blagajni znaša \$2,707,732,673. Kaj enakega ni bilo še v zgodovini Zedinjenih držav. Vsi dohodki tekom fiskalnega leta so znašali \$1,780,679,986, dočim je vlada potrošila \$4,488,412,569. Dohodki so bili nekako \$900,000,000 manjši kot v istem času lanskega leta, dočim so bili stroški za \$700,000,000 večji.

Industrijski car se je odpovedal uradu

Chicago, 7. junija. Samuel Insull, ki je ustvaril ogromno industrijsko cesarstvo elektrike, predsednik Commonwealth Edison Co., predsednik Peoples Gas Co. in Public Service Co. v Illinoisu, se je odpovedal predsedništvu. Te kompanije so zakladale s kurivom odjemalce od Texasa do Maine in tja gori v Kanado. Insull je star 72 let in pravi, da je preslabotnega zdravlja, da bi še naprej vodil važne posle.

Policija v boju s 3,000 delavci v Detroitu

Detroit, 7. junija. Pred vratmi Briggs Manufacturing Co. se je danes znašlo nad 3,000 oseb, ki so zahtevale vhod. Demonstranti so se podali tja, potem ko so poslušali nekega komunističnega govornika. Pri tem je prišlo do velikih spopadov s policijo, ki je rabila dolge palice in bombe. Demonstranti so pa metali opeko v policiste, katerim se je pa končno le posrečilo pregnati množico. Več oseb je bilo ranjenih.

Oster spopad med fašisti in socialisti

Graz, Avstrija, 7. junija. V tem mestu je prišlo včeraj do ljutega boja med nemškimi fašisti in med socialisti. Fašisti so prodrli skozi policijski kordon na socialiste, ki so paradržali. Policija se je potem navallila z bajonetami proti fašistom, katerih je sedem nevarno ranila.

Silni gozdni požari v Ontariu, Kanada

Winipeg, 7. junija. V severozapadnem delu province Ontario so nastali silni gozdni požari. Tisoče divjih živali, ki živijo v ondotnih gozdovih, je našlo svojo smrt. Gozdarski uradniki so mnenja, da more požar uničiti le veliko deževje. Tisoče delavcev je na razpolago, ki gasijo, toda požar je takega obsega, da je človeška roka skoro brez moči.

MALI OGLASI

Išče se

privatno posojilo na prvo vknjižbo (1st mortgage). \$4500 na hišo za dve družini, moderno, po 5% obresti, \$1500 na farmo v Geneva, Ohio, obresti 6%. Prodajam tudi 25 akrov veliko, zelo prijetno farmo v Unionville, O., blizu jezera, 5 akrov lepega vinograda, okoli 4 akre gozda, najlepši prostor v okolici. Cena samo \$3200. Hitra akcija od strani kupca je potrebna. Več podrobnosti vam nudi Frank Prevec, 964 Addison Rd., Tel. Henderson 7012. (June 8.10.)

Ženska,

ki ima 7 let starega sina, bi rada dobila delo na farmi. Za naslov pozvejte v uradu tega lista. (185)

V najem

se da stanovanje, 5 sob, kopališče. Vprašajte na 5326 Homer Ave. (135)

Naprodaj

je hiša za dve družini, 10 sob in kopališče, blizu 67. ceste in St. Clair Ave. Se mora prodati na povelje sodnije v dveh tednih. Cena je samo \$4500.00. Vprašajte pri

Mihaljevich Bros. 6201 St. Clair Ave.

SREČNI DNEVI

bodo za vas v petek in soboto, 10. in 11. junija. V naši trgovini se bo vršila razprodaja čevljev za moške, ženske in otroke, prodajali bomo čevlje od najmanjše do največje številke, pa tudi za najbolj nerodne noge. Moderna obutev za ženske, nekaj števil po \$1.50.

Na razprodaji so tudi hišni sliperji po 47 centov, za Sokole in Sokolice, tenis sliperji po 39 centov, klobuki in slanniki po 47 centov. Za moške imamo spodnje hlače po 23 centov.

Za ženske fino blago za celo obleko damo za 45 centov. Ze skoro 20 let imam trgovino, pa ni bilo še tako poceni kot je sedaj. Se priporočam

Joe Koss 863 E. 185th St.

Restavrant naprodaj

Naprodaj je dobro idoč restavrant, zelo poceni. Proda se radi odhoda iz mesta. Vpraša se na 5422 Hamilton Ave. (134)

Naprodaj je

slovenska mesnica in grocerija. Jako poceni. Zelo ugoden prostor. Pokličite KENmore 3153. (X)

Proda se

del farme, zelo poceni, od 20 do 40 akrov, 5 do 10 akrov gozda, s poslopjem ali brez. Farma se nahaja v Leroy, pri Painesville. Vzemite Road 86, potem pa Carter Road 3 milje. Vinograd, sadje. Lastnik V. Badalich. (May 27. June 1. 3. 8.)

PRIPOROČILO

Kadar se selite ali imate kaj za prijeten ali odpeljat, pokličite

FRANCIS TERLOP 3769 E. 93d St. Tel. Michigan 1934

FLEET-WING

PERRY'S SERVICE STATION 6619 St. Clair Ave.

DID YOU KNOW? - - - By R. J. Scott

MORMYRUS, THE FISH WITH A SNOUT, WAS WORSHIPED AS SACRED BY THE ANCIENT EGYPTIANS — WITH TWO OTHER FISH THE MORMYRUS WAS ACCUSED OF HAVING DEVoured A LAMB FROM THE BODY OF OSIRIS, SO THAT IT WAS UNABLE TO RECOVER IT WHEN SHE GATHERED THE REMAINS OF HER HUSBAND

"CRESCENT CITY" A POPULAR NAME FOR THE CITY OF NEW ORLEANS

FROGS SPAWN BUT ONCE A YEAR — IN JUNE — THE MALE FROG EXPRESSES HIS SENTIMENTS OF LOVE BY GIVING OUT EIGHT LOUD CROAKS, AND THE FEMALE ANSWERS HIM WITH TWO VERY SOFT CROAKS

QUEEN ANNE, THE LAST STUART SOVEREIGN OF ENGLAND, WAS THE MOTHER OF 17 CHILDREN, BUT WAS CHILDLESS WHEN SHE CAME TO THE THRONE

A. ACHLEITNER:

Gospodična s pošte

Za "Ameriško Domovino" priredil M. U.

"To rad verjamem!" je vzkliknil Ivan ter se smejal, da so mu solze lile po licih.

Žaljen se je krčmar odstranil ter tiho prisegel, da ne bo tega neverjetnega zdravnika nikdar klical v svojo hišo.

Sedaj pa se je hotel tudi kramar postaviti. Vprašal je Ivana, dali ve za kako učinkovito sredstvo proti glavobolu in vrtanju v glavi.

"V 'simpatiji' nimam dovolj skušnje," je humoristično pripomnil Ivan.

"To sem že videl! Lahko vam pa pomagam! Vidite: ako se komu vrta v glavi ali pa, če ga boli, tedaj mu morate dati zjutraj na tešče še gorkih možganov zaklane verice."

"Veverica pa mora biti na vsak način trezna!" je prasnili mladi zdravnik.

"O, vi ste popolnoma izgubljeni!" se je razjezil kramar ter odšel.

Zadovoljno je Ivan žvižgal proti domu. Strašno se je zabaval. Pač bi bila kaj priročna knjiga, ako bi zbral in izdal vsa ta sredstva "simpatije" in gotovo bi napravil z nje naklado ogromno premoženje, ker bi jo vsakomur hoteli vsi zdravniki imeti!

Noben bolnik ni hotel več mladega zdravnika. Edino Podsternar ga je drugi dan željno pričakoval. "Dohtar," je dejal čim je Ivan prišel, "ti si moj mož! Starega mazača bom nagnal! Tvoje zdravilo je takoj pomagalo, najbrž zato ker je tako drago in si ga ne more vsakdo privoščiti! To me veseli in zato bova midva znanaprej skupaj zdravila, tudi če mi ne bo nič. Jaz si že privoščim! In če se človek zdravi kar vnaprej, potem si tudi bolezen ne upa več blizu!"

Ivan se je smehljaj, a je molčal. Edinega klijenta, ki se go je še držal, vendar ne sme odpoditi! On bo vsakomur nekako prva delnica za bodočo prakso.

PETO POGLAVJE

Danes je v Jezerski vasi živahno. Živinski semenj je in tudi ljudi se je precej zbralo. Tu se pregleduje in ceni meso živine s tipanjem, stiskanjem kože in kritiziranjem, kar vsakomur vodi do strašne grobosti. Kajti hribovec se drži reka: "Ako grajaš mojo živino, žališ mene samega." Prerekanje glede cen, ki gre od navadnega šepetanja do rabe pesti, se čuje celo na drugi breg jezera. Prodajalec se drži svoje cene, ako ni v nasprotno prisiljen vsled pomanjkanja denarja. Kupec pa zopet išče na živini pogreškov, toži o slabih časih, čez mesarja. Tudi ogromno transportno tarifo, ki jo sedaj zahteva Južna železnica, kolne, da doseže znižanje cene. Najbolj se je med prekupeci odlikoval Jernejčič. Bil je v svojem poslu izredno izmešan. Pri Dolinarju pa ni imel uspeha. Ta ga je poslal k "bolj potrebnim ljudem, ki imajo slabšo živino, češ, njegova je dobra v mesu in nogah — in ne bo popustil niti krajcarja. Jernejčič pa je vedel, da je Dolinarjeva živina neporekljiva. Pa ravno take živine je potreboval, da lahko zadosti pogodbi, ki jo je imel sklenjeno v mestu! Vendar cena je previsoka, dobiček bi bil premalen. Ob Dolinarjevi trmi se bo kupčija razdrla. Boljše živine ni nihče prigibal, o tem se je Jernejčič že prepiral. Mora tedaj na vsak način vgriziti v kisló jabolko in plačati zahtevano ceno. In tako se je obrnil k Dolinarju, ki ni niti trenil, ter dejal: "Pri Bogu, predraga je, a kupim!" Iztegnil je roko, da udarita.

Mirno pa je odvrnil Dolinar: "Najprej odštej!"

Prerekanje je sledilo temu izrazu nezaupanja. Jernejčič je protestiral ter kričal, da izgleda, kakor bi ga Dolinar sumil, da razpečuje ponarejen denar. Konečno pa se je vendarle moral odločiti, da odšteje. Dolinar pa je otipal vsak bankovec posebej ter mečkal med nabrekli prsti vogale, kakor bi se hotel prepričati, da je denar res pravi. Zviti Jernejčič pa je vseeno zamogel stisniti med prave tudi stokronskega ponarejenega. Kupčija je bila sklenjena. Živino so odgnali v krčmarjev hlev, ker sedaj je treba na vsak način "likofa." Oba sta sedla za mizo in si naročila vina in klobas. Zunaj pa je bilo še vedno živahno, ker vsi niso bili tako srečni kakor Dolinar, da bi bili že kupčijo sklenili. Vendar pa prihajajo tudi drugi polagoma v pivnico. Tedaj pa je našel Jernejčič položaj zgoden, da zopet poskuša z novim manevrom. Izvlekel je svojo usnjato denarnico ter iskal v njej drobiža. Krel je pomanjkanje drobiža ter nato izvlekel iz listnice drug stokronski bankovec, katerega je skrbno zvil ter dal natakarici.

"Koliko pa je?" je vprašalo dekle.

"Stotak bo na vsak način."

"Ne morem menjati. Nimam. Vprašala bom krčmarja."

To seveda ni prekupecu po godu, pa zahteva denar nazaj. Dekla pa je že odhitela.

Dolinar je Jernejčiča ves čas opozoval. Sum se je le povečal, vendar pa je hotel še počakati, da vidi, dali bo krčmar denar sprejel. Tedaj pa je vstopil v pivnico orožniški postajevodja, ki je kot varnostni organ imel službo na sejmišču. Dolinar je opazil da je postal Jernejčič nekako nemiren. Tedaj pa se je vrnila tudi Pepca ter zavpila, da so lahko čuli vsi: "Tu imaš svoj petdesetak — ni pravi!"

Jernejčič je poskočil in krel: "Ta pa je dobra! Saj sem ga dobil na pošti! Cesarska kraljeva pošta vendar ne razpečuje ponarejenega denarja!"

Dolinar pa vstane in se hoče odstraniti.

"Kam pa greš?" vpraša prepadeni Jernejčič. Dolinar pa ne reče nobene besede, pač pa gre naravnost k orožniku, kateremu pove slučaj in ga tudi prosi, naj bi pregledal denar, ki mu ga je Jernejčič plačal, v to se oko postave noče spuščati, pač pa se približa, da najprej poizveduje o bankovcu, ki ga je Jernejčič dal natakarici. Zahteval je od Jernejčiča bankovec. Ta pa je ropotal in robantil, kolikor se je dalo, odločil pa se je na predajo, čim je orožnik izvlekel usodno rdečo beležnico ter ga vprašal po imenu, priimku, poklicu in stanovanju. Postajevodja spravi bankovec v beležnico ter si podatke zapisuje.

"Kje ste prejeli ta bankovec?"

"Na pošti!"

"Na kateri pošti?"

"Na cesarski pošti."

"Dobro — in kedar?"

"Davi."

"Jih imate še kaj več?"

"Enega sem še imel, a tega sem dal Dolinarju."

Tudi Dolinar je moral izročiti ponarejeni denar orožniku, ki je sedaj javil Jernejčiču, da je pod zaporom: Hu, ali so vsi kmetje ožileli! Pred vsemi Dolinar, ki je zahteval od Jernejčiča izplačilo pravih petdeset goldinarjev mesto ponarejenih. To je konečno tudi dosegel, čeprav se oko postave v to nika-

kor ni hotelo mešati. Nihče ni več zaupal svojemu bližnjemu. Vsak bankovec so izvlekli ter ga pri luči ogledovali in kdor je le najmanj dvomil, je zahteval v plačilo kovan denar mesto papirnatega. Marsikateri najboljši prijatelji so prišli pri tem v prepir in sovraštvo, kupčije so se razdirale. Vino je vsakomur pri tem dokaj pomagalo, tako da je nastala navsezadnje taka rabuka, da so krčmarju razbili kaj častitljivo število steklenic in kozarcev.

Orožniški postajevodja pa je najprej eskortiral svojega jetnika v poštni urad, kjer je uradovala gospodična Lina in se je kaj čudila temu dvojnemu obisku.

"Želite?" je vprašala uslužno.

Orožnik pa se je oborožil z vso službeno resnostjo, vsled česar je tudi opustil običajni pozdrav, popravil si službeno "pikelhavo" na ušni glavi ter takoj pričel z izpraševanjem. Pri tem mu ni bila mala ovira, da ni znal dobro slovensko, a še posebno ne krajevne narečja. "Tu moš pravi, da dobiš zjutraj od cesarske kraljeve pošte finzigguldenbanknote, ki pa ni prava. Ste plačala danes tak denar?"

"Ne."

Prekupec pa je spremenil barvo, vendar je skušal zadrego prikriti s prerekanjem. Anzelgruber pa mu je zapovedal, naj bo tiho in nadaljeval: "Ali bil ta moš danes v postamt?"

"Da. Kmalu potem, ko sem odprla urad, je dvignil neko nakaznico."

"Sa koliko?"

"To je uradna tajnost."

"Jas v službi, ne sme biti uradna tajnost."

"Vendar. Samo preiskovalnemu sodniku lahko kaj takega povem, a še za to je treba posebne privolitve poštnega ravnatelja."

"Jas dinstlih tu, Dienst ist Dienst. Tudi vas lahko aretiram, če je potreba."

"Kakor vam drago! 'Nos' vam bo že preskrbela pri žandarmerijski brigadi potem poštna direkcija. Ali še česa želite?"

"Rešpekt, gospodična, rešpekt imejte pred šandarm, ki je kaiserlich koeniglich uradnik! Nicht posabit to."

"Nikakor ne, gospod postajevodja! Tudi jaz sem v službi, kakor vi."

"Moja je kriminal služba."

"Česa tedaj želite še?"

"Kaj ste plačala?"

"Dejala sem vam že, da je to uradna tajnost."

Kljub svojemu slabemu položaju pa je izbruhnil to pot Jernejčič: "Gospod Bog, pa ste protipostavno neumen!"

"Kdo?" je zavpil presenečeni postajevodja.

Zasmehljiv je bil odgovor: "Kdor le venomer vprašuje."

V svoji jezi je Anzelgruber vedno bolj pozabljal svojo slovenščino: "Saj — sakaj jaz neumen als postava?"

"Ker sem dvignil na pošti samo trideset goldinarjev."

Oko postave in reda ni moglo takoj razumeti. Konečno pa je dejal: "To nemogoče! Saj banknote sa petdeset goldinarjev, ki je falsifikat. Kje ste dobil falsifikat?"

"Na cesarski kraljevi pošti."

"Kje?"

"Na cesarski kraljevi pošti."

"Verflucht noch einmal, na kateri štacjon?"

"V Celovcu."

"Tam nimajo banknot, ki so falš."

Sedaj pa se je vendar zadelo Lini, da mora napraviti prizoru konec. Dejala je: "Tudi v tukajšnjem poštnem uradu nimamo ponarejenega denarja! Prosim vas, ako nimate še kaj več službenega oprava tu, da se takoj iz urada odstranite."

"Jas lahko ostanem nach Belieben. Sedaj pa moram v Klagenfurt. Vprašal bom hauptkasso, če daja falš denar."

Lina se je glasno zasmejala in celo prepukčevala se je moral hihitati. Orožnik pa si je prepovedal smejanje, ker se to ne

spodobi pred "cesarskim kraljevim uradnikom." V ostalem bo pa obračunal z gospodično ob svojem povratku.

"Vsekakor skozi in skozi službeno, upam!" je dejala Lina in zopet sedla za mizo. Anzelgruber pa je odropotal s svojim jetnikom iz pisarne, da ga eskortira na kolodvor. Lina se je odahnila, kakor da se ji je odvadilo težko breme. Odkar je nastopila tu službo, hodi postajevedja sam po pošto in očividno je, da skuša in se ji želi bolj približati. To pa nikakor Lina ne veseli in že koj spočetka mu je dala razumeti, da si ta trud lahko prihrani. Sedaj pa je bila gotova, da si bo, ako bo orožnik na zaokrenjen način poročal o prepukčevalcem izgovoru, nakopala neprijetno pisarijo na glavo. Tedaj je planil v sobo okoli trinajstleten poba. Zadel pa je s kolenom ob vrata, vsled česar je vzkliknil: "Oha, pa ste na pošti grobi!"

Lina se je nasmehnila in vprašala: "Kaj pa hočeš, dečko?"

"Tu imaš to pismo in petnajst krajcarjev, pa ga prav nakomandiraj, da bo dobro in pravilno prišlo. Kadar pa pride odgovor, je dejal oče, mu ga pošlji v hrib."

"V kateri hrib?"

"Mar ne veš, Saj smo na Jezerskem vrhu, ta zadnja hiša."

"Kako se pa imenuje tvoj oče?"

"Joža."

"In kako še?"

"Drugače pa nima imena."

"Kako se pa piše?"

"Ponavadi se piše Joža Podlegar."

Lina si je zapisala ter odpravila dečka, češ, vse bo v redu. Tedaj je pričela sortirati pisma, ki so imela biti odposlana. In zopet se je morala naslovom smejeti. Prvi se je glasil tako: "Gospodu Josefu Prelec, 1, rogament, 3. beteljon, 2. kumpani u kosarni na Dunaji. Nujno — lauffrit marš."

Poleg drugega naslova, na drugem pismu, pa je bila še pripisana katica: "Častno spoštljivemu Tonetu Klopčič, rezervist in malar v Marburg."

Pisemce napsala

Tičku v kljunček dala,

Nese mu ga tja

Prav lepo pozdravi ga.

Za trenutek je Lina pomišljala, dali naj to pismo zavrne. Po predpisih je bila v to upravičena. Pa bogve dali bi iz pisma lahko pronašla, kdo je njega odpošiljatelj in tudi bogzna, kako naslovljenec željno pričakuje vesti. Lina je pismo vrgla v torbo. Naj ga kdo drugi pridrž in zavrne, če hoče.

Medtem je prišel hlapec s postaje ter prinesel pošto. Jazen je bil, ker je bila torba prazna, zato tudi pravi: "Saj se skoro ne spleča, da zaradi same torbe drsam po hribu navzdol, a potem zopet lezem navzgor."

Lina pa mu je dala razumeti, da to njega pač ne sme brigati. Ako je torba prazna je še boljše, ker jo pač lažje nese.

V resnici je bila poštna torba skoro prazna. Nek tednik za župnika ter dve pismi — in glej, med njima je bilo celo eno "poštnoležeče"! Lino je to drugo kar zanimalo, ker ni še nikdar v tem uradu videla takega. Na zavrtku je v resnici zapisano: "M.H. 18., poštnoležeče." Nehote si je pismo ogledovala in ga otipavala. Ako poznaš odpošiljatelja in naslovljenca, tedaj ni pismo prav nič zanimivo. Ampak poštnoležeče v tem malem kraju in še manjšem poštnem uradu, nu, to pa že živce draži. Lina je spravila pismo v nek predal ter pogledala drugo, ki je prišlo s pošto. "Vojaško pismo," je sklenila Lina takoj. Naslov pa je bil sledeč: "Zelo spoštovani gospodični Veroniki Peskar v Dolini, Pošta Jezerska vas." Ob straneh pa je bilo še pripomnjeno: "Prosim lastno-ročno ali pa pod škrolo izročiti. Nikar ne dajte očetu! Vse bi bilo hin!" Vsekakor je bil tudi ta naslov zelo zanimiv, vendar pa ni mogla Lina pozabiti onega

drugega pisma. Kmetje niti ne vedo za ta običaj, saj parčkiraje skrivajo svoja pisma pod škrolo. Tedaj mora biti pismo namenjeno samo kaki vaški honoraciji. Župniku in kaplanu gotovo nihče ne dopisuje na ta način, ravnotako tudi ne staremu zdravniku — o, ampak mlademu! Skoraj da bi bilo za doktorja Gričarja. Tedaj on! Kar zabolelo je Lino, čim je na te pomislila. I, nu, naravno! Gotovo je imel na univerzi dekle, pa bi dopisovanje vzbudilo preveč pozornosti, ako bi pisma prihajala kar domov. Vsled tega si tedaj dopisuje na ta način. Ampak "M.H. 18"! Navadno si zbere ljudje za šifro začetne črke. Mar bi bil kdo iz gradu? Ampak kdo? Baronessa? Skandal bi bil, ko bi si tako mlada gospodična dopisovala "poštnoležeče"!

Lina pa je tudi takoj pomislila, da vendar ni tak način dopisovanja nikak moralen zločin. Morebiti pa je odgovor na kak anonimni ženitveni oglas? Kdo bi pa bil v Jezerski vasi, ki bi se potem časopisov ženil?

Popoldne je oddala Lina pismo za Peskarjevo Veroniko hlapecu, ki je pozorno najprej prečital dolgi naslov, nato pa zagodrnjal: "I, seveda, radi Franceljnevega pisanja bom letal dve uri daleč v Graben, potem pa še punčare doma ne najdem. Nak, tako neumen pa nisem! In nujno tudi ni pismo. Francelj spet nima denarja, to je vse. Pismo naj ostane lepo do nedelje protestante."

"To vendar ne gre," je dejala Lina.

"Kar gre ali ne gre tu v hribih, vem pač jaz najboljšje. Le spravite ga do nedelje, gospodična. V nedeljo pa bom dal punčari vedeti, da ima pismo na pošti, a drugi teden že pride sama ponj."

"Naznaniti bom morala, da kot listonoša stavkate."

"Kaj da delam?"

"Stavkate; da ne opravljate službe v redu."

"Ta je pa lepa! Nak, ne boš! Tako bo, kakor bom jaz rekel. Da bi radi take kmetske punčare delal izjeme! Gnoj naj ki da, ne pa da piše pisma. Kam pa bo s pisanjem! Gozdna upraviteljica bo tudi toliko časa čeečkala, da po stari enkrat zaloti."

"Kdo?" je vzkliknila Lina presenečena.

"Kaj pa vam je? Saj kričite, kakor bi bila na kolu!"

"Z ena gozdnega upravitelja dopisuje 'poštnoležeče'!"

"Tega pa ne vem. Ampak s sodnim adjunktom na okrajni sodnji ima nekaj opraviti. Nu, popred sem vedno dobil zekser, da sem ji vzel pismo kar narav-

nost na postajo in sem ga tam vrgel v poštni voz."

"A sedaj?"

"Sedaj mi pa nič več ne da in tudi nočem več pomagati." Slučajno je pri tem pogledal skozi okno in zavpil: "Ježeš, saj gre sem!" In že je skočil pri vratih ven. Lina pa je čutila, kako ji bije srce. In to vse radi tega "poštnoležečega" pisma. Resnično, v urad je priskakljala žena gozdnega upravitelja. Bila je lepa, dobro rejena in očividno je skušala prikriti neko zadrego. Prijazno je pozdravila ter dodala pozdravu kar cel potok besed: "Ah, kaj vidim! Nova gospodična poštarica! Zelo me vese-

li, čast mi je! Boste li dalj časa ostali? Ali samo začasno? Ne? Potem pa vas prosim, da mi izkažete čast ter pridete k nam na škodelico kave. Veste, gospodična, me izobražene gospe smo v tej samoti navezane druga na drugo in pa tudi — vsled nediskretnosti naših gospodov."

Lina je pokašljala presenečena.

"Ne morete verjeti, kako nediskretni so ljudje in baš poštni urad je bil popred prava kovačnica novic."

"Tako?"

(Dalje prihodnjič.)

Charlie Chaplin, slavní filmski humorist, je obiskal na svojem potovanju enega najboljših japonskih igralcev, Nakamura.

Dr. John F. (Jafsie) Condon, ki je posredoval, da je Lindbergh plačal \$50,000 banditom, ki so mu ukradli otroka, pregleduje na policijski sliki raznih kriminalcev, če bi katerega spoznal.

THE OLD HOME TOWN

Registered U. S. Patent Office

By STANLEY

PETE PIPP, WHILE LOOKING THROUGH HIS DESK FOR A BOX OF FISH HOOKS AND SINKERS MADE A SAD DISCOVERY TODAY